

NEDERWEERTS VERLEDEN

RUBRIEK VAN DE HEEMKUNDEVERENIGING NEDERWEERT

onder redactie van huub janssen en alfons bruekers

AFLEVERING 30

SHO **W**eerterland

EEN VELDWACHTER OP HET DIEVENPAD.

In de nacht van 22 op 23 juni 1823 werd er in de buurtschap Roeven op twee plaatsen ingebroken. Uit de schuur van landbouwer Martien Laemen werden slechts vier lege zakken ontvreemd, maar olie-molenaar Antoon Beyes miste de volgende morgen vier vaten raap- en drie vaten lijnzaad. Schout Adriaan Vullers liet enkele marechaussees - tijdelijk in ons dorp gelegerd in verband met het graven van de Zuid-Willemsvaart - naar sporen zoeken. Overigens zonder sukses. Maar het leven had ook toen al zo zijn verrassingen. Want een paar dagen later kwam onze Schout het bericht van een derde diefstal ter ore, die hoewel buiten de gemeente gepleegd, veel meer opzien zou baren dan de beide kraakjes op Roeven. In Budel was namelijk op 21 juni een Nederweertenaar betrapt op het stelen van een lap katoen en een stuk vestjensgoed ten nadele van winkelier-herbergier Hulsbosch. De dief was voortvluchtig, maar herkend als Mathijs K., gemeenteveldwachter van Nederweert.

Speurwerk

Precies een week na de inbraken op Roeven werd Schout Vullers getipt, dat een Nederweertse vrouwspersoon in de herberg van Jacob Deelen te Someren-Eind viert vaten raapzaad had verhandeld. Daarbij had ze de koper gevraagd, of deze misschien ook nog belangstelling had voor drie vaten lijnzaad, eveneens spotgoedkoop. Het verkregen signalement van de vrouw was blijkbaar zo duidelijk, dat de Schout en schepen Mathijs Coumans, vergezeld van twee marechaussees, zich aanstonds naar de Booldersdijk spoedden. In een van de afgelegen, armelijke huisjes aldaar woonde het echtpaar C.-M., waarvan de vrouw niet van onbesproken gedrag was en aan de persoonsbeschrijving beantwoordde. Een huiszoeking leverde nogal wat voorwerpen op, die de wetsdienaren verdacht voorkwamen. De vrouw werd daarom gearresteerd en ten huize van de Schout verder verhoord. Omtrent de verhandeling van het raapzaad in de Somerense herberg verklaarde zij dit gedaan te hebben op

hij zich gisteren van deze gemeente geabsenteerd. De huisvrouw van voornoemde K. is mij ten zelfden dage den zabel van haren man komen afgeven, met kennisgeving dat hij in deszelfs hoedanigheid ontslag nam, dat hij vertrokken was zonder te weten waar heen.... Met deze woorden stelde de Schout de arrondissements-commissaris te Roermond in kennis van 's veldwachters vlucht.

Intussen zwiervt de van het rechte pad afgeweken politiedienaar heemloos rond, waarschijnlijk gebruikmakend van de vele natuurlijke schuilplaatsen, die het toenmalige landschap bood. Het hoofd van de gemeente had echter 7 inwoners gerekwireerd, die onder leiding van Nederweerts tweede veldwachter Lambert Doré het woonhuis van K., gelegen In den Acker, voortdurend in het oog hielden.

Op 20 juli 1823 klapte de val dicht. Spiedende blikken hadden hem zijn woning zien binnengaan. Maar nog voor de inmiddels gewaarschuwde Schout ter plekke arriveerde, kreeg de voortvluchtige zijn belagers in de gaten en trachtte te ontkomen door een sprong uit het zolderraam. Terwijl hij het veld inrende werd hij gegrepen en overgeleverd aan het wettelijk gezag. De gearresteerde, noteerde de Schout later, *verzocht alsdan zich te moogen verkleeden en aldaar mede bezig zijnde heeft hij een scheermes van een plank genoomen en zich daarmede eene wond in den hals gegeven.* Hiervoor moest de hulp van de plaatselijke heelmeeester worden ingeroepen. De ongelukkige, die later door de Schout gevraagd werd uit welke rede hij zich meende te onthalsen, voerde tijdelijke ontoerekenbaarheid aan. Bij het eerste verhoor bekende hij zich alleen schuldig aan de winkeldiefstal te Budel.

Uitgebroken

Ruim drie maanden konden de ijzeren staven van het sombere gevang te Roermond hem vasthouden. Wat zou er in hem omgegaan zijn? Wroeging? Heimwee naar het wijde land van Nederweert? Misschien was voor hem, die zo ge-

verzoek van een naar onbekende pottenkraker, die het zaad, in zakken verpakt, tot aan de herberg gecroijen had. Zij moest het alleen maar voor hem aan de man brengen en hem daarvoor vier pond speck en vijf vieren deelen coffie boonen geven.

Niet tevreden met deze verklaring, rechercheerde men verder. De Schout schrijft in zijn proces-verbaal : *Na voorders noch in verscheide huisjes gevisiteerd te hebben zijn wij gekoomen aan het huis van Jacobus C. aan den Bolder dijk en hebben wij na alles onderzocht te hebben, bij den zelve bevonden verscheide zakken en verschillende akkermans en timmermans gereedschappen, van gevoelen zijnde dat zulke alle gestoolen voorwerpen zouden zijn.* De gevonden spullen werden meegenomen naar het raadhuis, waarna de slachtoffers van recente diefstallen uitgenodigd werden ter bezichtiging. Zo kwam er licht in enkele onopgeloste zaken. Zelfs boer Laemen en zijn vrouw Dina Bongers uit Roeven verklaarden twee der zakken goet te kennen, hetgeen met grote liefde voor het materiële detail schriftelijk is vastgelegd.

Na haar gevangenneming wees de verdachte vrouw al spoedig veldwachter K. als haar medeplichtige aan.

Opgejaagd

Na ontwaard te hebben dat er geregtelijke vervolgingen tegen hem werden gedirigeerd, heeft

wend was zijn dagen door te brengen in de vrije natuur, dat laatste gevoel wel het sterkst.

Op 3 november 1823 wist hij uit te breken. Weer zwierf hij enige maanden door de omgeving als een opgejaagd dier. Honger en kou dreven hem telkens naar bewoonde plaatsen, waarschijnlijk afgelegen boerenhoeven, waar hij zich bedelend of stelend van voedsel moest voorzien.

Het bestuur van Nederweert was natuurlijk op de hoogte van de uitbraak. Op 4 januari 1824 kwam een landarbeider de Schout melden, dat hij de voortvluchtige veldwachter in diens huis ontwaard had. Deze keer trommelde de Schout liefst veertien mannen op, om de woning de hele nacht te bewaken. Toen zich daar al die tijd niets roerde, werd de volgende morgen om 8 uur tot een inval besloten. Daarbij vonden de Schout, vergezeld van twee Schepenen hun ontrouwe ambtenaar onder eene slaapplaats verborgen om hem weer terug te brengen naar de gevangenis te Roermond. Want het Recht moest zijn beloop hebben.

Mathieu Hermans.

(nadruk verboden).

Deze bijdrage berust op dezelfde gegevens als het verhaal van Jac. van de Warreburg over "Veldwachter Kremers", dat reeds eerder in deze rubriek is verschenen.

